

{Artikel bedoeld voor Plein, COA-website en link naar website vanuit social media}

Betreft : artikel over AMIF-project Alfabetisering
Darum ; 23 september
Auteur : Anton Masteling

Terugblik op 'Week van Lezen en Schrijven', door de ogen van een COA Taaldocent

Even bellen met Anne-Laure Valentino - NT2 docent op azc Rijswijk- over de 'Ervaringsroute'

Je naam klinkt als een mode- of schoenenontwerpster, maar je werkt -gelukkig voor ons- niet in de mode, maar bij het COA als taaldocent.

Kun je in het kort iets over jezelf vertellen:

“Zoals mijn achternaam doet vermoeden ben ik half Italiaans en half Belgisch. Ik ben in België opgegroeid en ben in 2016 afgestudeerd als master in de pedagogische wetenschappen (orthopedagogiek) aan de universiteit van Gent.”

“Gedurende mijn studie heb ik veel ervaring opgebouwd met asielzoekers. Zo heb ik meermalen stage gelopen in asielzoekerscentra in België en Italië. Toen ik in september 2017 naar Nederland verhuisde, was het dan ook mijn wens om bij het COA te kunnen werken. Ik ben begonnen als woonbegeleider in Amsterdam; enkele maanden later ben ik aan de slag gegaan als programmabegeleider en NT2-docent in azc Utrecht Overvecht. Dat was tevens mijn eerste ervaring met lesgeven en het NT2-vakgebied. Het lesgeven vond ik echt super leuk. Het zien groeien van mensen, zowel op taalkundig als op persoonlijk vlak gaf en geeft me nog steeds veel voldoening.”

“Toen de locatie in Utrecht sloot, kreeg ik de kans om te starten als voltijdse NT2-docent in Rijswijk, en tegelijkertijd de NT2-opleiding te volgen aan de VU in Amsterdam. Een aanbod waar ik met veel plezier op in ben gegaan. Tijdens de opleiding heb ik me verdiept en gespecialiseerd in de analfabete doelgroep. Dit omdat het mijn favoriete doelgroep is om les aan te geven. Het zijn, naar mijn mening, vaak de trouwste en meest gemotiveerde cursisten aan wie je les kan geven. Ondanks dat het voor hen vaak heel moeilijk is, blijven ze supergemotiveerd en komen ze met een lach naar de klas.”

Welk % van de bewoners in Rijswijk is ongeveer analfabeet? En komen zij ook in meerderheid ook uit bepaalde landen, of komen ze uit alle landen?

“Op dit moment hebben wij op het azc in Rijswijk negen verschillende Nederlandse taalgroepen. Vier van de negen groepen zijn analfabete of anders-alfabete groepen. Wij geven les aan 66 cursisten, 33 cursisten zitten in de analfabete of anders-alfabete groep. Dat betekent dat 50 % van onze cursisten analfabeten of anders-alfabeet zijn. Het verschil tussen analfabete cursisten en anders-alfabete cursisten is dat analfabete cursisten ook niet in hun eigen taal kunnen lezen en schrijven en ook minder tot geen schoolse vaardigheden hebben. In deze groepen hebben we vooral bewoners die afkomstig zijn uit Eritrea en Syrië.”

Kun je beschrijven als je voor het eerst les geeft aan een nieuwe groep analfabete bewoners, hoe dat gaat? Hoe en waar begin je?

“Het belangrijkste als je een nieuwe groep start of als er een nieuwe cursist start in een bestaande groep, is zorgen voor een veilige leerklimaat. Cursisten moeten zich goed voelen bij jou als docent en in de groep. Positiviteit en hen succeservaringen laten opdoen is vaak de sleutel tot een goede start. Sinds januari gebruiken we de leergang “Praat je mee?”. Deze is specifiek gericht op het aanleren van spreekvaardigheid aan analfabeten. De methode bestaat uit ontzettend veel video-materiaal, plaatjes en ook veel muziek en taalbeats. De taalbeats en muziek gebruik ik dagelijks in mijn les, omdat ik merk dat cursisten het leuk vinden en ze door het ritme de taal sneller oppikken. Naast het aanleren van spreekvaardigheid besteed ik tijdens de lessen veel aandacht aan schoolse vaardigheden: pengreep, oog-handmotoriek, op tijd komen, het leren zoeken in een boek, leren gebruik maken van de computer, etc.”

Van 7 tot en met 11 september organiseerden we COA-breed op veel locaties ‘de Week van Lezen en Schrijven’. Jij hebt toen een aparte activiteit opgezet: de ervaringsroute? Wat houdt deze activiteit precies in?

“Als NT2-docenten wilden we de hele week aandacht besteden aan de ‘Week van Lezen en Schrijven’, met zowel de bewoners als met collega’s. Voor mijn collega’s hebben we een ervaringsroute opgezet. We vonden het namelijk belangrijk dat zij gedurende deze week zelf zouden ervaren wat het is om analfabeet te zijn.”

“Die ervaringsroute bestond uit drie onderdelen en heb ik samen met mijn NT2-collega’s Asma en Lukas uitgewerkt. Zelfs de uitnodiging om deel te nemen aan de route werden geschreven in het Georgisch, om daarmee onze collega’s écht uit te dagen. Iedere brief was specifiek gericht aan één collega. Die brief moesten ze zelf zien te vertalen, om erachter te komen waar ze wanneer verwacht werden om aan de activiteit deel te nemen.”

“ ’s Middags ging het echte programma van start; dat betekende dat er tijdens de activiteiten van de ervaringsroute door de NT2-docenten geen Nederlands meer werd gesproken, maar Italiaans, Portugees en Marokkaans. Op die manier kregen de collega’s – net zoals de analfabete doelgroep – dus instructies in een taal die zij (meestal) niet begrepen. De collega’s kregen achtereenvolgens in verschillende vormen onderwijs in een vreemde taal aangeboden. Zo leerde Lukas hen een fictief alfabet aan, gaf Asma Marokkaanse les aan de hand van voorwerpen en doceerde ik in een actieve werkvorm enkele kledingstukken in het Tigrinya.”

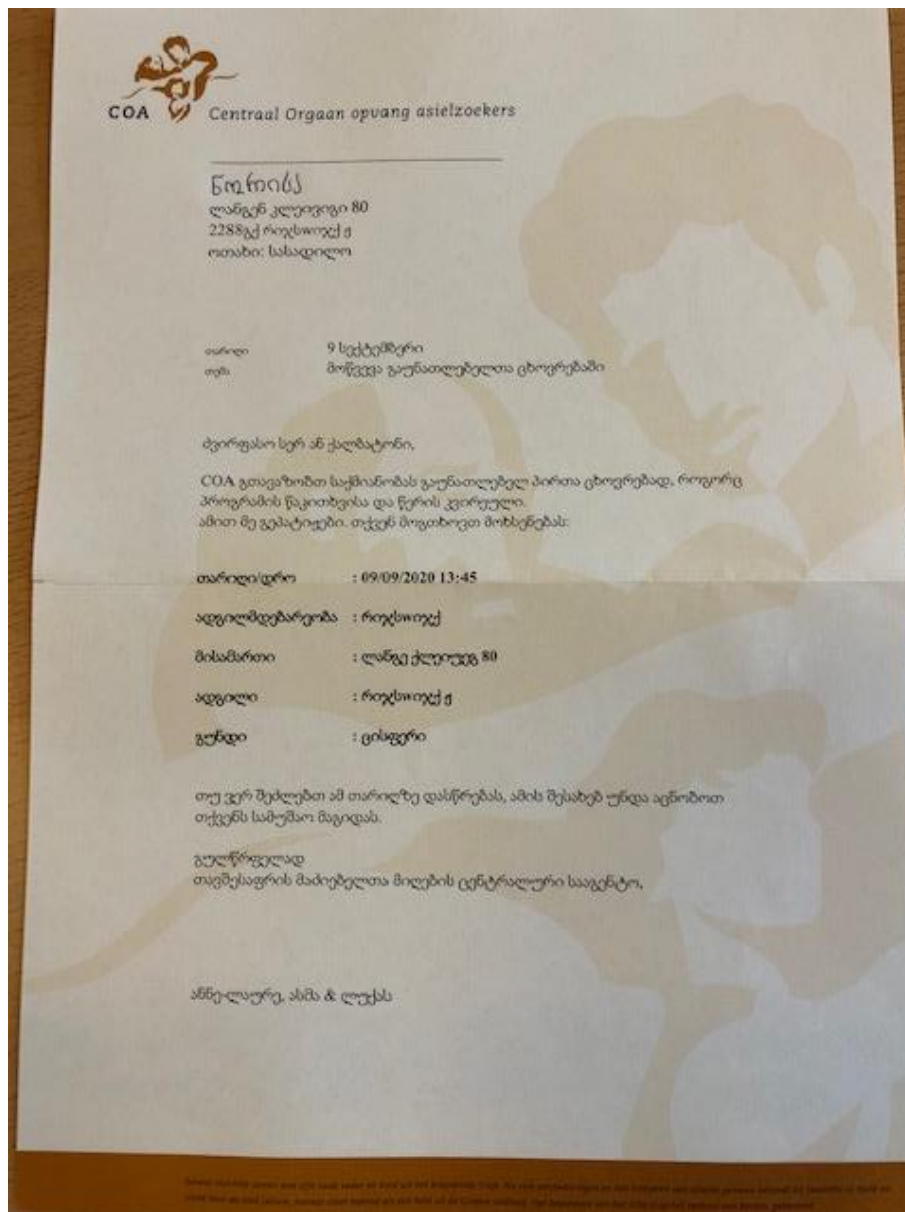
Hoe ben je op dit idee gekomen? Heb je vooral geput uit de praktijkervaring van het lesgeven aan onze analfabete bewoners?

“Ik kwam op het idee omdat ik het echt belangrijk vind om het team te laten ervaren waar onze bewoners dagelijks tegenaan lopen. Hoe vermoeiend het wel niet is om constant een taal te horen die je niet begrijpt, instructies te krijgen die je niet begrijpt of brieven te ontvangen waarvan je niet weet wat er in staat. Dat gevoel wilde ik graag creëren bij onze collega’s. Samen met NT2-collega’s Lukas en Asma kwamen we vervolgens tot dit programma.”

“De activiteiten die we gedaan hebben, zijn daadwerkelijk gebaseerd op werkvormen die we in onze lessen gebruiken. Daarnaast was het belangrijk dat wij als docenten een taal spraken die collega’s niet begrepen, net zoals wij eigenlijk dagelijks doen met onze bewoners. Het idee van de brieven ontstond vooral omdat ik merk dat cursisten vaak hun brieven niet begrijpen en ze ook niet weten hoe ze die zouden moeten begrijpen. Terwijl we het wel vaak hun verantwoordelijkheid vinden om een brief in het Nederlands te begrijpen.”

Hoe reageerden je collega’s tijdens deze week op de uitdaging? En hoe hebben ze het aangepakt? Lukte het hen om de brief/brieven te ontcijferen?

“Het was best grappig om te zien hoe iedere collega op zijn eigen manier omging met de uitdaging. In het begin lukte het niet goed, omdat ze er niet in slaagden te ontcijferen in welke taal de uitnodigingen geschreven waren.”

“We hebben ook een Georgisch alfabet op tafel gelegd met de bijbehorende letter in het Nederlands als codesleutel. Op die manier konden ze zelf gaan puzzelen om uit te zoeken wat er precies stond. Niet iedereen heeft de juiste brief gevonden en uiteindelijk begrepen ze ook niet wat er in de brief stond. De berg aan onnodige en oncijferbare informatie is iets wat onze analfabete bewoners ongetwijfeld ook ervaren. Wat ook wel leuk was, waren de reacties van collega’s toen wij plots geen Nederlands meer spraken. De collega’s leken hulpeloos en begrepen uiteraard niet altijd wat onze instructies waren.”

Wat hebben zij, en wat heb jij hiervan geleerd?

“Tijdens de evaluatie van de route benoemden collega’s dat ze zich verloren en hulpeloos voelden. Ze begrepen de instructies niet en hadden ook moeite met het onthouden van de aangeleerde woorden. Verder vonden ze het heel vermoeiend om slechts één uur les te krijgen in verschillende talen die ze niet begrepen. Ze konden wel veel opmaken uit de non-verbale communicatie. Daaruit konden ze de instructies soms wel begrijpen. Daaruit bleek nog maar eens dat we er bij analfabete leerders op moeten letten niet te veel informatie in één keer over te willen dragen; en werden we gewezen op het belang van non-verbale communicatie.”

“De collega’s vonden de route zelf ook heel leerrijk, omdat ze door het worstelen met de vreemde talen zelf beseften hoe groot de opgave is om een taal te leren zonder behulp van het schrift of enige voorkennis. Dat merkte ik zelf bijvoorbeeld ook toen ik de lessen van Lukas en Asma meevolgde.”

Wil je nog iets kwijt: als wijze raad op het gebied van of als verbeterpunt voor taalonderwijs binnen het COA

“Als afsluiter wil ik zeggen dat ik hoop dat deze week bij coa-collega’s het bewustzijn vergroot over waar deze bewoners tegen aan lopen. Tegelijkertijd hoop ik ook dat we meer leren beseffen hoe goed zij het wel niet doen en hoeveel inzet zij iedere dag tonen om te leven in een talige samenleving als de onze. De motivatie en gedrevenheid van onze bewoners is bewonderenswaardig, en voor die inzet en toewijding kan er binnen het COA niet genoeg aandacht zijn.”